

FM: Latvijas preču eksporta pieaugums 2022. gadā bija straujākais pēdējās desmitgades laikā

Publicēts: 09.02.2023.

[ārstā tirdzniecība](#)

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

Par spīti ģeopolitiskajiem notikumiem, saspīlējumam enerģētikas tirgū Eiropā un loģistikas traucējumiem, kā arī augstai inflācijai, 2022. gadā Latvijas preču eksporta pieaugums bija straujākais pēdējās desmitgades laikā. Pērn preču eksporta vērtība palielinājās vidēji par 29,3%, sasniedzot 21,3 miljardus eiro faktiskajās cenās. Zīmīgi, ka straujš preču eksporta vērtības kāpums bija vērojams visa gada garumā un pieaugums bija fiksēts praktiski visās preču grupās.

Viens no galvenajiem iemesliem tik straujai un noturīgai preču eksporta izaugsmei bija cenu kāpums. Eksporta vienības vērtības indekss 2022. gada vienpadsmit mēnešos ir palielinājies par 20,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Tas nozīmē, ka reālā izteiksmē (jeb izslēdzot cenu ietekmi) preču eksporta vērtība 2022. gadā vidēji pieaugtu par 8,8%, nevis par 29,3%. Tādējādi aptuveni divas trešdaļas no preču eksporta kāpuma nodrošināja preču cenu pieaugums, bet ārstā pieprasījums deva vienu trešdaļu no kopējās preču eksporta izaugsmes. Cenu kāpums vērojams praktiski visām izejvielām, proti, energoresursiem, pārtikai, metāliem, kā arī koksnei. Izejvielu cenu kāpums kopā ar loģistikas traucējumiem, ko ietekmē augošais globālais pieprasījums un augstās degvielas cenas, sadārdzināja gala preču cenu. Tomēr pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos šāds eksporta pieaugums tiek vērtējams kā ļoti labs.

Straujš preču eksporta pieaugums vērojams ne tikai Latvijā, bet praktiski visās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs, tomēr Latvija ierindojas valstu grupā ar straujāko preču eksporta kāpumu, kas liecina par Latvijas preču eksporta noturīgo konkurētspēju. Preču eksporta 2022. gada dati par visām ES dalībvalstīm vēl nav pieejami, bet dati par pirmajiem trīs ceturkšņiem liecina, ka preču eksporta vērtības pieaugums ES vidēji veidoja 20,9% faktiskajās cenās pretstatā 31,6% pieaugumam Latvijā. Augstāks pieaugums bija fiksēts vien Bulgārijā, Grieķijā, Horvātijā un Lietuvā. Eksporta kāpumu gan Latvijā, gan arī ES kopumā noteica augošā pasaules ekonomika. Atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) datiem, pasaules iekšzemes kopprodukts 2022. gadā palielinājās par 3,4%, tomēr Krievijas sāktais karš Ukrainā būtiski pasliktināja pasaules ekonomikas konjunktūru, jo 2022. gada sākumā SVF prognozēja, ka globālās ekonomikas izaugsme tieši 2022. gadā varētu sasniegt 4,4%. Būtiska negatīva ietekme uz pasaules ekonomiku ģeopolitisko notikumu dēļ sagaidāma arī 2023. gadā, jo atbilstoši jaunākajām SVF prognozēm pasaules IKP pieaugums šogad sasniegs 2,9%.

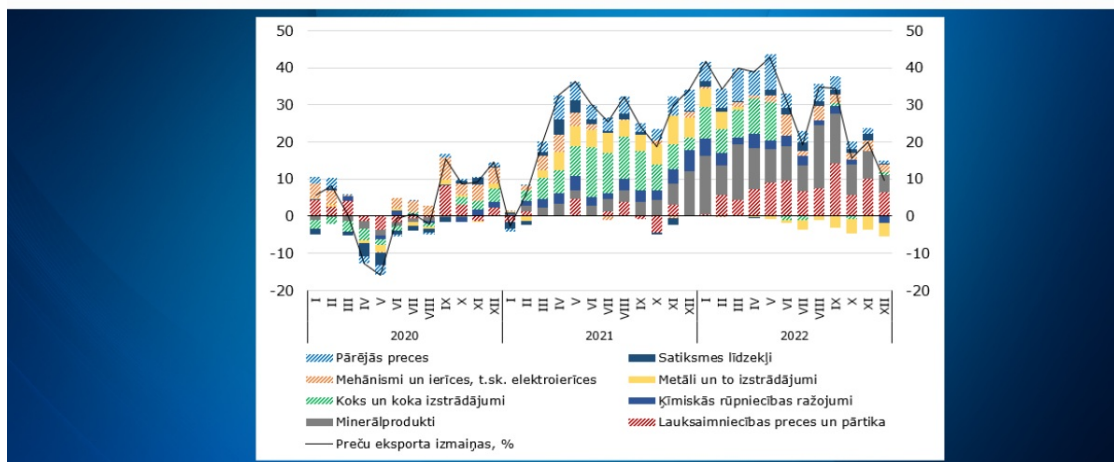
Iepriekš Finanšu ministrija norādīja, ka preču eksporta izaugsme 2022. gada nogalē pakāpeniski bremzēsies. Dati par pēdējo ceturksni apstiprina šādu tendenci. 2022. gada decembrī preču eksporta vērtība palielinājās par 9,6% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi, un ceturtajā ceturksnī kopumā preču eksports bija par 15,1% augstāks nekā attiecīgajā periodā iepriekšējā gadā. Šāds kāpums ir aptuveni divas reizes zemāks nekā iepriekšējos ceturkšņos. Sagaidāms, ka 2023. gadā turpināsies preču eksporta izaugsme, tomēr pieauguma tempi būs būtiski zemāki nekā 2022. gadā.

Gan 2022. gada decembrī, gan 2022. gadā kopumā lielāko devumu preču eksporta pieaugumā nodrošināja lauksaimniecības un pārtikas eksports un minerālproduktu, galvenokārt elektroenerģijas eksports, kā arī naftas un gāzes reeksports.

Vērtējot pērnā gada ārstā tirdzniecību, svarīgi atzīmēt, ka preču importa pieaugums bija vēl straujāks nekā eksports (35,7%), tādējādi pasliktinot preču ārstā tirdzniecības bilanci. Kopējā preču importa vērtība pērnajā gadā bija 26,5 miljardi eiro, tādējādi preču ārstā tirdzniecības bilances deficīts pieauga līdz 5,2 miljardiem eiro, kas bija lielākais deficīts kopš 2008. gada. Deficīta pieaugumu ietekmēja tieši importa kāpums. Vairāk nekā puse no importa kāpuma izskaidro minerālproduktu importa pieaugums par 195% jeb 3,7 miljardiem eiro. Fiziskais minerālproduktu importa apjoms 2022. gadā pieauga vien par 23%. Noteicošā loma tik straujam minerālproduktu importa kāpumam bija cenu pieaugums, it īpaši gāzei, jēlnaftai, naftas produktiem un elektroenerģijai. Gāzes importa vērtība pieauga gandrīz piecas reizes, elektroenerģijas imports palielinājās trīs reizes, bet naftas pārstrādes

produktu importa vērtība pieauga gandrīz 1,9 reizes. Tādējādi minerālproduktu īpatsvars kopējā preču importā palielinājās no 9,7% 2021. gadā līdz 20,9% 2022. gadā.

Latvijas preču eksporta kopējais gada pieaugums (%) un preču grupu devums kopējā pieaugumā (pp)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-latvijas-precu-eksporta-pieaugums-2022-gada-bija-straujukais-pedejas-desmitgades-laika>